

Kompost nedir?

Kompost, bitkisel ve hayvansal kökenli atıkların, nemli-oksijenli ortamda bakteri ve mantarların etkisiyle bozulması sonucu organik gübreye dönüşmesiyle elde edilen malzemedir. Ortaya çıkan kompostun toprağa eklenmesi, hem toprağın kalitesi hem de bitkiler açısından önemli bir fayda sağlar. Kompostun faydaları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Organik atıklar değerlendirilmiş olur.
- Toprağın yapısını iyileştirir.
- Toprağın havalanmasını sağlar.
- Bitkilerin ihtiyacı olan besini sağlar.
- Topraktaki toksinleri etkisiz hale getirir.
- Toprağın pH dengesini düzenler.
- Büyüme hızlandırır ve bitkileri güçlendirir.

Sıcak, soğuk ve solucanlı kompost olmak üzere üç çeşidi bulunur. Soğuk kompost dışarıdan herhangi bir bileşen eklenmeden yapılabilmekte olup evlerde uygulamaya da en uygun kompost çeşididir.

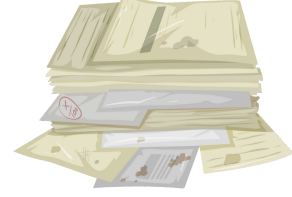
Soğuk Kompost

En basit, uğraşsız ve başarısızlık ihtimali düşük olan kompost yapma yöntemidir. Bu yöntemde kompostun oluşumu doğal toprak oluşum sürecine benzer ve uzun zaman alır (6 ay ila 2 yıl). Soğuk kompost, temel olarak kompostta uygun atıkların (meyve, sebze kabukları, çay, kahve artıkları, atık yiyecekler, balkon ve bahçeden çıkan bitkisel atıklar vb.) sürekli eklendiği bir organik madde yığınıdır. Kompost malzemelerinin birleştirildiği kutu dolduğu zaman malzeme ekleme işlemi sonlandırılır ve kompostlaşmanın tamamlanması beklenir. Kompostun doğru kıvamda ve doğru değerlerde olabilmesi için karışımın içerisindeki karbon, azot gibi önemli elementlerin dengelenmesi gereklidir.

Bunun için komposta ihtiyaç göre farklı malzemelerin eklenmesi gerekir:

Karbon oranı yüksek olan materyaller

- Meyve atıkları
- Yapraklar
- Odun/kül
- Kağıt
- Talaş

Azot oranı yüksek olan materyaller

- Mutfak atıkları
- Gübre
- Yosun
- Çim

Buradaki en önemli unsurlardan biri, yığına her atık ilavesinde, üzerinin karbon içerikli bir malzemeyle tamamen örtülmesidir. Bu hem karbon ve azot dengesini korumaya yardımcı olur, hem de sineklenme ve kokuyu engeller. Ağaç talaşı, saman, kuru yapraklar karbon içerikli uygun malzemelerdir. Ayrıca parçalanmış kâğıt, atık peçete ve karton da kullanılabilir. Karışıma bir miktar toprak eklenmesi de bu amaca hizmet eder. Yığının üzerinin her zaman ve tamamen bu malzemelerle kapalı olmasına dikkat edilmelidir.

Soğuk kompost nasıl hazırlanır?

Plastik bir kova, kompost hazırlamak için uygundur. Kompostun hava alması için kovaya yaklaşık 1-2 cm çapında ve 3-4 cm aralıklarla delikler açılır. İlk olarak kovanın tabanına biraz toprak yayılır ve nemlendirilir. Bunun üzerine önce bir kat azot malzemesi sonra bir kat karbon malzemesi koyulur. En üstte karbon kompost malzemeleri olacak şekilde yığın oluşturulur.

İdeal ve en verimli kompostun yapımı için içeriğin üçte birinin azot, kalan üçte ikisinin de karbonca zengin olması gereklidir. Günler geçtikçe yeni çıkan atıklar belli bir denge içinde kompostun üstüne eklenir. Bu yığın oluştururken aralar hafifçe ıslatılarak ilerlenir. 3-4 gün sonra bu yığın karıştırılır ve nem durumuna göre tekrar su eklenir. Karışımdan bir avuç alıp sıkığımız zaman karışımın ne çok kuru, ne de bir damla bile su damlamayacak kıvamda olması gerekir. Suyun az veya fazla olması tepkimeyi engelleyerek kaliteyi düşürebilir. Kompost böceksiz, kokusuz, verimli bir toprak görünümünü aldığı anda hazır hale gelmiş demektir. Kuru, kahverengi ve taneli bir yapıya dönüştüğünde kullanmaya başlanabilir.

Kompostta eklenmemesi gerekenler

- Kedi ve köpek dışkısı
- Fazla miktarda yağ
- Kolayca çürümeyecek sert ve büyük malzemeler
- Et ve süt ürünleri (Soğuk kompost yönteminde, et ve süt ürünlerinden kaynaklanan insan sağlığına zararlı patojenler tamamen yok olmayabilir.)
- Fazla miktarda turunçgil atığı (Soğuk kompost yönteminde fazla asidik bir ortam yaratacağı için tercih edilmemelidir.)

Kompostta dikkat edilmesi gereken noktalar

- Aşırı kokuyorsa karışıma karbon ve/ya hava eklenmelidir.
- Eğer kompost dayanılmayacak kadar kötü kokuyorsa kompost içerisinde zararlı maddeler oluşmuş olabilir. Böyle bir kompost asla kullanılmamalı, evsel atıklarla birlikte atılmalıdır.
- Kompostta çürüme başlamıyorsa, kompostun içerisinde çok hava ve karbon vardır. Karışıma azot ve/ya su eklenmelidir.
- Kompost amonyak kokuyorsa karışımda çok fazla azot vardır. Karbon eklendiğinde sorun çözülebilir.
- Kompostun içerisinde beyaz bakteri varsa kompostun olması gerekenden daha ıslak veya havasız kalmış demektir. Bu durumda kompostu bir süre hiç ıslatmadan havalandırmak gerekmektedir.

Doğru şekilde yapıldığında kompost, hem atıklarımızın doğayı kirletmesini engellemek, hem de bahçemizdeki, tarım alanlarındaki toprağın zenginleşmesini sağlamak için mükemmel bir geri dönüşüm yöntemidir.

